

KOMENTOSILTA

Kestävän sivistyksen rehtoriverkosto

Keskustelua ympäristökasvatuksesta 25.8.2026

Vilma Nikkanen & Jussi Tomberg

- Komentosilta on **valtakunnallinen rehtoriverkosto**, jonka toiminta on käynnistynyt opetus –ja kulttuuriministeriön rahoittamana kehittämishankkeena.
- Verkostossa on **36 perusopetuksen ja lukiokoulutuksen rehtoria**.
- Hankkeen tavoitteena on **vahvistaa rehtoreiden kestävyysjohtamisen osaamista ja kehittää työkaluja sekä yhteistyörakenteita**, jotka kytkevät koulut vahvemmin paikalliseen, alueelliseen ja valtakunnalliseen kestävyystyöhön.

Mitä teemme?

1. Laiva on lastattu

Olemme muodostaneet verkoston 36 rehtorin kanssa

2. Navigointitaidot

Järjestämme vastuullisuusjohtamisen koulutuskokonaisuuden rehtoreille yhteistyökumppaneiden kanssa

3. Tiukasti ruorissa

Tuotamme yhdessä kestävän koulun laatukäsikirjan ja viemme sen oppeja käytäntöön

4. Seilataan avomerelle

Viestimme ja vaikutamme monikanavaisesti

Mitä rehtorit kaipaavat kestävään koulujohtamiseen?

Komentosillan
koulutuskokonaisuus
järjestettiin lähitapaamisina,
jotta saisimme vastauksia ja
yhteisen tilannekuvan.

2025

**ULAPALLE-
ALKULEIRI**

 HAMK

 **LAMMIN
BIOLOGINEN
ASEMA**

REKSIT METSÄSSÄ

 OULU
 **OULUN
YLIOPISTO**

**PERÄMERELTÄ
TUULEE!**

2026

 **LUT
University**
 LAPPEENRANTA

SAIMAAN AALTOJA

 METSÄHALLITUS

REKSIT MERELLÄ

**MITÄ
OLEMME
OPPINEET?**

Mistä reksin vene hörppää?

Kestävyyden johtamisen karikoita - Verkoston rehtorien ajatuksia koulun arjesta

1. Yhteinen suunta ja sanoitus puuttuvat

- Ei ole yhteistä käsitystä siitä, mitä kestävyys tai kestävyysosaaminen koulussa tarkoittaa.
- Kestävyys ei aina kytkeydy selkeästi koulun perustehtävään ja opetussuunnitelman kokonaisuuteen.

2. Kestävyyttä ei voi vielä johtaa yhtenä kokonaisuutena

- Kestävyyden eri ulottuvuudet jäävät erillisiksi teemoiksi ja ekologinen kestävyys jää muiden varjoon.
- Yhteinen rakenne, perustaso ja etenemisen portaat puuttuvat. Myös yhteinen tapa mitata ja seurata kehitystä puuttuu.
- Ohjaus ei valu käytäntöön, vaan työ jää helposti henkilösidonnaiseksi tai projektien varaan.
- Kuntatason etäisyys koulun arjesta ja hallintokuntien välisen yhteistyön puute vaikeuttavat pitkäjänteistä johtamista.

3. Kestävyys on vaikea mahdollistaa rehtorin työhön

- Kouluihin tulee paljon tavoitteita ja vaatimuksia.
- Rehtorin arki on kiinni akuuteissa asioissa ja kestävyystyöhön ei aina ole riittävästi aikaa, osaamista tai tukea.

4. Vaikeista asioista on vaikea keskustella

- Nopeat tulkinnot, polarisaatio ja politisoituminen vaikeuttavat keskustelua.

*”Tiedän miten johdan,
mutta mitä minä
oikeastaan johdan?”*

Johtamisen kurssi kestäväksi

Komentosillan kolme
reittiä ohi karikoiden

1. Toimenpidesuosituksset ja vaikuttaminen koulutuspolitiikkaan

Tarvitsemme kestäväää päätöksentekoa yli hallituskausirajojen ja koulutuspolitiikan ohjausta, joka tekee kestävän koulujohtamisen kohtuullisesti mahdolliseksi.

Rakenteelliset suositukset kestäväan kouluun

Toimenpidesuositukset kohdistuvat perusopetuksen ja lukiokoulutuksen ohjaukseen valtakunnallisella ja kuntatasolla.

1. Täsmennetään sivistyskäsitystä vastaamaan planetaarista todellisuutta

On toimittava yhden planeetan rajoissa.

Sivistyskäsitystä täsmennetään niin, että kestävyys ohjaa koulun perustehtävää, johtamista ja arjen valintoja.

2. Määritellään kansallinen perustaso kestäväälle koululle

Kestävyystyölle muotoillaan selkeä toimintakehys ja vähimmäisvaatimukset.

Tehdään näkyväksi olemassa olevat käytännöt, kytketään ne kestävyiden tavoitteisiin ja selkeytetään vastuunjako. Tällöin kestävyys jäsentyy kokonaisuutena ja ekologinen ulottuvuus saa sille kuuluvan paikan.

3. Rakennetaan kunnille ja kouluille yhteinen kestävyystarina

Kuntien on kytkettävä koulut osaksi kestävyystä koskevaa päätöksentekoa yli hallintorajojen.

Kestävyys ei etene kouluissa, jos kunnalliset päätökset tehdään irrallaan arjesta tai jäävät sivistystoimen vastuulle. Yhteinen kestävyystarina yhdistää toimijat ja tuo jatkuvuutta päätöksentekoon.

4. Vahvistetaan kestävyiden johtamista koulutusjärjestelmässä

Rehtoreille turvataan aika, tuki ja resurssit johtaa kestävyystyötä.

Rehtorikoulutusta tulee kehittää kestävyiden johtamisen näkökulmasta yhteistyössä korkeakoulujen kanssa ja rakennetaan teemoihin täydennyskoulutusta. Kestävyiden tulee olla osa rehtorin perustyötä ja priorisointia.

5. Tuetaan koulua toivon ja toimijuuden kasvualustana

Toiveikasta tulevaisuutta rakennetaan lasten ja nuorten toimijuudella.

Kestävyystyö kytketään osaksi osallisuus- ja hyvinvointityötä sekä demokratiakasvatusta. Kouluissa tulee käsitellä kestävyyskysymyksiä myös dialogisesti.

<https://tinyurl.com/mtefdtvr>

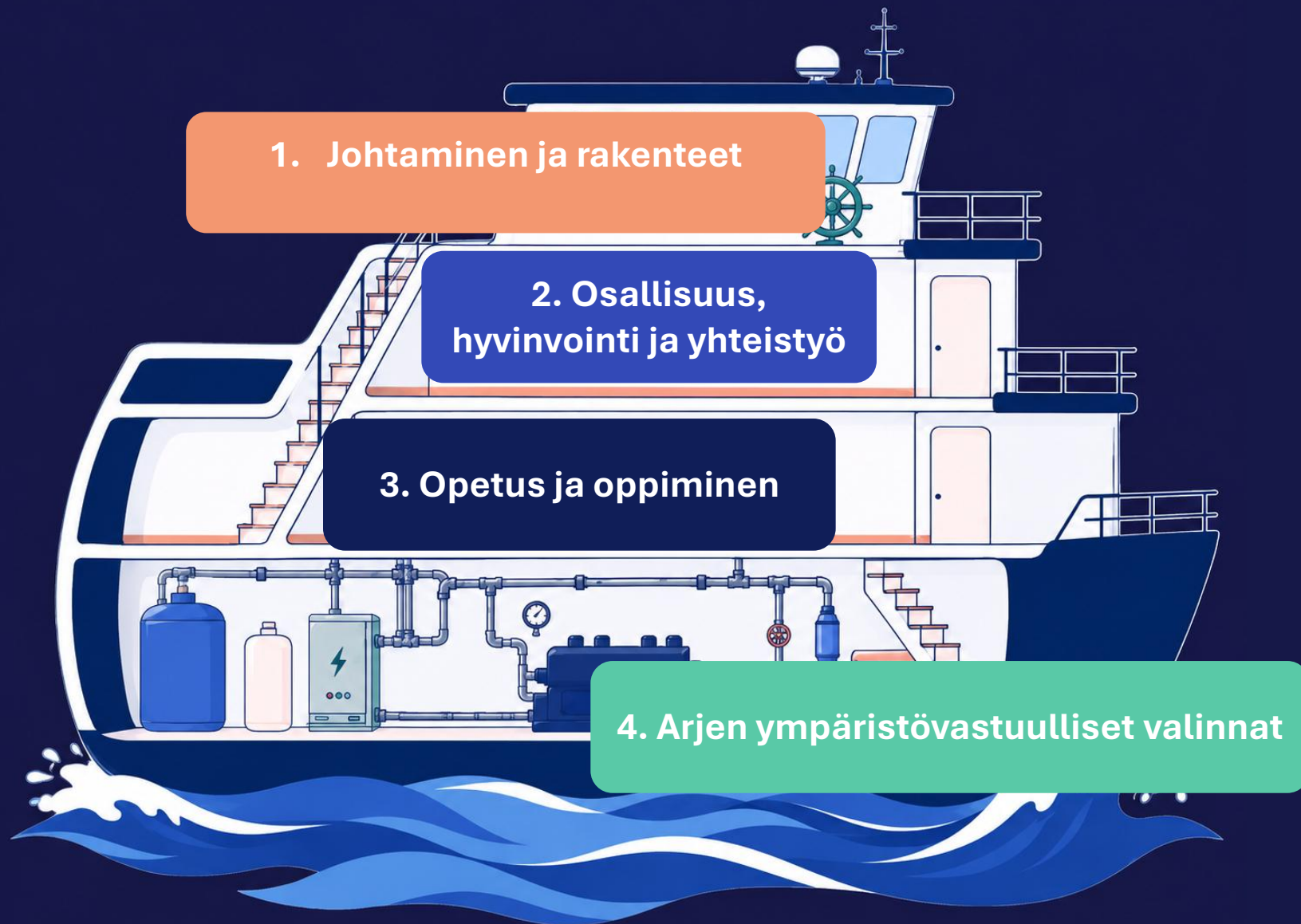

2. Merikartta eli kestävän koulun laatukäsikirja

Tarvitsemme teemalle selkeän sanoituksen, tietoa
lähtötilanteesta ja eteenpäin luotsaavia
johtamisen työkaluja.

Merikartan viitekehys rakentuu neljästä kestävän koulun rakennuspalikasta

Tavoitteena on **koota** koulun olemassa olevia rakenteita ja käytänteitä sekä auttaa tunnistamaan oleelliset kehittämisen paikat (vrt. ESG & ESRS). Ei luoda uutta rinnakkaista mallia.

Merikartan rakenne

**OSA 3:
MERIMERKKEJÄ**
Käytännön vinkkejä
ja materiaaleja
kootusti

**OSA 2:
KÖYDET IRTI**
Kestävän koulun
lähtöselvitys,
käypähoito-suositukset
ja muut työkalut
eteenpäin

**OSA 1:
SATAMASSA**
Merenkulun
pätevyyskirja -
perustiedot, joita
jokainen rehtori
teemasta tarvitsee

Merikartan tavoitteena on tuoda koulun toimintakulttuuri kestävyys- ja sateenvarjon alle ja antaa rehtorille selkeä näkymä siihen, miten tätä kokonaisuutta johdetaan ja pidetään koossa.

Työkalu toteutetaan verkkosivustona.

Päivänkorento

Aikuinen elää päivän tai pari.
Lentokykyinen esiakuinen (subimago)
muutaman tunnin.
Tavoitteena ainoastaan parvessa biletys
ja suvunjatkaminen.

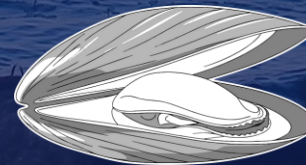
Kilkki

Glasiiaalirelikti, joka päätti jo Ancyclus-järvivaiheessa olla piittaamatta ajan kulusta. Se on säilynyt samassa järvestä tuhansia vuosia, koska sen olemassaolo ei riipu yksittäisistä yksilöistä. Vahva kitiinikuorinen laji jatkaa, vaikka yksilöt vaihtuvat.

Raakku

Näkee vuosikymmenten taakse ja eteen.
Järkähtämätön ja pysyvä, mutta herkkä
ympäristön muutoksille.

Majava

Miettii tätä ja tulevaa talvea rakentamalla pesän,
josta on useampi uloskäynti. Viihtyy pysyvässä
parisuhteessa. Monesti jälkeläisetkin samassa
kommuunissa. Pala palalta syntyy pato, joka
muuttaa vähitellen koko ympäristöä

Kestävän koulun lähtöselvitys (pilottikäytössä!)

Päivänkorento *Havahtuminen*

Kestävyys ei vielä näy selkeästi koulun yhteisissä tavoitteissa, toimintatavoissa tai kehittämisessä. Toiminta on satunnaista ja perustuu yksittäisiin tekoihin tai toimijoihin. Kestävyys on vasta hahmottumassa yhteiseksi asiaksi.

Kilikki *Uudistuminen*

Kestävyys on vakiintunut osa koulun toimintakulttuuria. Se ohjaa päätöksentekoa, resurssien käyttöä ja kehittämistä pitkäjänteisesti. Toimintaa arvioidaan jatkuvasti ja sitä uudistetaan muuttuvien tarpeiden mukaan.

Raakku *Juurtuminen*

Kestävyys näkyy koulun arjessa, opetuksessa ja toimintatavoissa. Toimintaa toteutetaan suunnitelmallisesti, sitä seurataan ja kehitetään osana koulun normaalia toimintaa.

Majava *Rakentaminen*

Kestävyyden merkitys on tunnistettu ja ensimmäisiä käytäntöjä, rakenteita ja kokeiluja on käynnistetty. Keskustelu muuttuu vähitellen yhteiseksi tavoitteiksi ja konkreettisiksi teoiksi.

<https://tinyurl.com/komentosiltalahtoselvitys>

3. Valtakunnallinen kestävän sivistyksen rehtoriverkosto

Yksin mietiskely auttaa vähän, Komentosilta paljon. Tarvitsemme vaikuttavan ja pysyvän verkoston koulumaailman johtajille sekä tiiviimpää yhteistyötä esimerkiksi korkeakoulujen, järjestöjen ja yritysmaailman kanssa.

**Muutama mainos
ja syötti yhteiseen
keskusteluun**

Save the date

10.11.2026

Kestävän sivistyksen superseminaari

Tampere

Rehtoriverkosto Komentosilta ja
kestävyysjohtamisen parissa
työskentelevät tutkijat rakentavat
kestävän sivistyksen superseminaarin,
jonka tavoitteena on tuoda ekologinen
tilannekuva, sivistys ja johtaminen
saman pöydän ääreen.

Milloin?

Tiistaina 10.11.2026 klo 10-15.30

Missä?

Tampere, Sammon keskuskoulu

Kenelle?

Rehtorit, sivistystoimen johto ja muut
oppilaitosten kestävyysjohtamisen parissa
työskentelevät

www.ouka.fi/komentosilta

**Tule nauttimaan
virtuaalisista
meriaamiaisista**

Raikkaita puheenvuoroja
Teamsin välityksellä

**Liity uutiskirjeen
tilaajaksi**

Ajankohtaiset
kuulumiset suoraan
sähköpostiin

**Seuraa matkaa
somessa**

komentosiltaverkosto

Komentosilta

Syöttimme yhteiseen keskusteluun

**Valtakunnan tason ohjaus,
mitä tarvitsemme?**

Mikä saisi huvituttamaan?

**Konkreettisia materiaaleja ja
esimerkkejä rehtoreille?**

- Johtaminen ja rakenteet
- Osallisuus, hyvinvointi ja yhteistyö
- Opetus ja oppiminen
- Arjen ympäristövastuulliset valinnat

Kiitos!

Projektin navigaattorit:

Vilma Nikkanen
Projektikoordinaattori
puh. 040 537 4016
vilma.nikkanen@ouka.fi

Jussi Tomberg
Kestävyyssasiantuntija
puh. 044 703 9186
jussi.tomberg@ouka.fi

Pietu Niinimäki
Projektiasiantuntija
puh. 040 355 3292
pietu.niinimaki@ouka.fi

OULU

**OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ**